

DOI 10.37491/UNZ.71.30
УДК 347.962

Олександр БОРОВИЦЬКИЙ¹

СУДДІВСЬКЕ ВРЯДУВАННЯ ТА СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ГАРАНТІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Досліджуються питання суддівського врядування та суддівського самоврядування як гарантії незалежності судової влади, розглянуто їх загальне та цільове призначення, вказано на їх розмежування не тільки на рівні термінології, але й на функціональному рівні.

Проаналізовано положення оновленого законодавства щодо організаційних форм і діяльності органів суддівського врядування та суддівського самоврядування, їх взаємодії з погляду забезпечення принципу незалежності судової влади. У цьому контексті розглянуті питання, що пов'язані із такими органами суддівського врядування, як: Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України та органам суддівського самоврядування.

На підставі проведеного аналізу було зроблено висновок, що органи, яким довірено захищати незалежність суддів, повинні становити автономні, незалежні органи судової влади, що забезпечує можливість здійснення індивідуальними суддями своїх функцій, незалежно від будь-якого контролю з боку виконавчої і законодавчої влади та без неправомірного тиску зсередини судової системи, з чого і виходять міжнародні та європейські стандарти у сфері судочинства.

Визначено, що при загальному призначенні — забезпечення незалежності судової влади та суддів, цільовим призначенням

¹ суддя, Сьомий апеляційний адміністративний суд (м. Вінниця),
o.borovytskyi@donnu.edu.ua.

«суддівського врядування» є створення та забезпечення для органів судової влади таких організаційних умов, за яких діяльність суду буде прозорою, правосуддя — справедливим, неупередженим, а судді відповідати високим вимогам професійної підготовки, етики та доброчесності. «Суддівське самоврядування» ж орієнтоване на захист професійних прав суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів.

На підставі аналізу положень оновленого законодавства передбачається, що деякі повноваження Комісії з питань доброчесності та етики можуть призвести до втручання в діяльність Вищої ради правосуддя, і таким чином, порушити принцип незалежності діяльності органу.

Ключові слова: судова влада, суддя, незалежність судової влади, суддівське врядування, суддівське самоврядування, Вища рада правосуддя.

Незалежність судової влади, її рівність з іншими гілками владами є невід’ємними ознаками правової держави, в якій кожен має право на судовий захист своїх прав і свобод. Незалежність судів встановлена в Україні як конституційний принцип організації та функціонування судів з метою забезпечення права осіб на такий захист.

Конституційний Суд України у своєму рішенні від 8 червня 2016 р. № 4-рп/2016 наголосив: «Конституційний Суд України неодноразово зазначав, що конституційний принцип незалежності суддів забезпечує важливу роль судової влади в механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина та є запорукою реалізації права на судовий захист, передбаченого ч. 1 ст. 55 Основного закону України; положення Конституції України стосовно незалежності суддів, яка є невід’ємним елементом статусу суддів та їх професійної діяльності, пов’язані з принципом поділу державної влади та обумовлені необхідністю забезпечувати основи конституційного ладу й права людини, гарантувати самостійність і незалежність судової влади; гарантії незалежності суддів як необхідні умови здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом встановлені в базових законах з питань судоустрою, судочинства, статусу суддів, мають конституційний зміст і разом з визначеними Основним законом України складають єдину систему гарантій незалежності суддів та повинні бути реально забезпечені» [1].

Розпочата судова реформа ще далека до завершення, але вже багато зроблено. На думку М. Смоковича, вже кардинально змінені всі головні аспекти діяльності судів і суддів — від принципів судоустрою держави, самої системи судів та їх повноважень, механізму добору суддів до підстав і порядку їх відповідальності, системи забезпечення діяльності судів і засад суддівського самоврядування [3, с. 14]. Але загальна мета — забезпечення не теоретичної, а фактичної незалежності суддів, формування висококваліфікованого суддівського корпусу — ще не досягнута, в т.ч. потребують вдосконалення процедура формування, діяльність органів суд-

дівського врядування; архітектура взаємодії органів суддівського врядування та самоврядування, підвищення відповідальності членів органів за формування суддівського корпусу.

Правову регламентацію принципів організації судової влади та здійснення правосуддя в Україні забезпечено Законом України «Про судоустрій і статус суддів» (Закон).

Згідно з ч. 1 ст. 92 Закону «Вища кваліфікаційна комісія суддів України є державним колегіальним органом *суддівського врядування*, який на постійній основі діє у системі правосуддя України».

А відповідно до ч. 2 ст. 126 Закону «*суддівське самоврядування* є однією з гарантій забезпечення *незалежності суддів*. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами в системі судів».

Конституцією України визначено повноваження Вищої ради правосуддя, особливості формування та вимоги до її членів, строк їх повноважень. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» [4] визначає статус, повноваження, засади організації та порядок діяльності Вищої ради правосуддя.

Згідно з ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» «Вища рада правосуддя є колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та *суддівського врядування*, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення *незалежності судової влади*, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросчесного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів».

Відповідно виникає питання про взаємодію органів суддівського врядування та суддівського самоврядування в процесі забезпечення незалежності судової влади та суддів.

Певною мірою питанням реформування правосуддя присвячені дослідження таких вчених, як Р. О. Куйбіда [5], І. В. Назарова [6], С. Г. Штогун [7] та ін. Різні аспекти організаційного забезпечення діяльності судів вивчали такі вчені, як: О. Д. Гуменний, К. Ф. Гуценко, Р. В. Ігонін, Р. І. Кирилук, Ю. О. Косткіна, О. В. Курганський, І. Є. Марочкін, Д. В. Приймаченко, Н. В. Сібільова, А. А. Стрижак, О. М. Тарасишина, Н. С. Юзікова.

Мета статті — аналіз оновленого законодавства України щодо взаємодії органів суддівського врядування та суддівського самоврядування в процесі забезпечення незалежності судової влади та суддів.

Незважаючи на загальне призначення — забезпечення принципу незалежності, поняття «суддівське врядування» та «суддівське самоврядування» розмежовуються не тільки на рівні термінології, але й на функціональному рівні.

Треба зазначити, що на сучасному етапі термін «врядування» здебільшого використовується в теорії управління. Врядування тлумачиться як «вироблення і реалізація публічної політики на засадах партнерської взаємодії державної влади, місцевого самоврядування, які створюють сприятливі політико-правові й фінансові передумови, з приватним сектором, що генерує робочі місця й забезпечує доходи, та громадянським суспільством, яке мобілізує внутрішні ресурси задля досягнення пріоритетної мети суспільного розвитку» [8].

Проблема виникає з урахуванням досвіду англійських країн, де одночасно існують два терміни, *government* — урядового управління та *governance* — публічного (суспільного) управління, у якому задіяні усі зацікавлені сторони [9, с. 488]. Як приклад, можна навести Білу книгу «Врядування в Європі», прийняту Європейською комісією у 2001 році, у якій викладені основні принципи переходу до нової парадигми управління єдиною Європою на принципах «*governance*». Поняття «*governance*» визначається як «правила, процеси і поведіння, що впливають на засоби взаємодії країн на європейському рівні, особливо такі, як відкритість, участь, підзвітність, ефективність і погодженість».

У Словнику української мови [10, с. 32] термін «врядування» прирівнюється до терміна «урядування» і зазначається як застарілий, а термін «самоврядування» визначається як і форма управління, за якого суспільство, певна організація, господарська чи адміністративна одиниця тощо має право самостійно вирішувати питання внутрішнього керівництва, так і як виборна установа, яка здійснює таке управління.

Юридична енциклопедія [11] розглядає «самоврядування» як «тип соціального управління, за якого суб'єкт і об'єкт управління збігаються, тобто самі люди управляють своїми справами, спільно приймають рішення та діють з метою їх реалізації». Самоврядування передбачає єдність самостійності й відповідальності під час вирішення всіх питань самоврядного значення.

Як представляється, необхідно погодитися з думкою О. В. Курганського, що цільовим призначенням «суддівського врядування» є створення та забезпечення для органів судової влади таких умов функціонування, за яких діяльність суду буде прозорою, правосуддя — справедливим та відповідним нормам Конституції України і законам, а судді як людський субстрат судової влади — відповідати високим вимогам професійної підготовки та доброчесності. «Суддівське самоврядування» ж орієнтоване на захист професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів [12, с. 152].

Відсутність реальної незалежності суддів в також стала причиною прийняття Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» [13].

Як вказується у Пояснювальній записці до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» (первинна назва) № 1008 [14], саме із діяльністю органів суддівського врядування експерти пов'язують більшість проблем —

фактично необмежена дискреція повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України при проведенні конкурсних процедур добору суддів та їх кваліфікаційного оцінювання, затягування розгляду дисциплінарних скарг на дії суддів членами Вищої ради правосуддя. Відповідно для усунення вказаних недоліків необхідно «уточнити повноваження органів суддівського врядування, у тому числі засади діяльності Вищої ради правосуддя, змінити порядок формування складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також удосконалити процедуру розгляду дисциплінарної скарги».

Цей проєкт викликав неоднозначні оцінки у професійному експертному середовищі.

Наприклад, аргументи на користь проєкту можна знайти в дослідженні фундації *Dejure* спільно з Центром політико-правових реформ «Суддівська (не)залежність», у результаті якого експерти дійшли висновку, що для країн, де судова влада не є незалежною, або має тісний зв'язок з політичною елітою і виконавчою владою, необхідно змінити підхід до органів, які мали б притягувати суддів до дисциплінарної відповідальності, вони мали б складатися частково з представників громадськості, які активно беруть участь у судовій реформі чи в дослідженні незалежності судової влади, а також міжнародних експертів. Тому цей проєкт може посприяти реформуванню та очищенню судової влади [15].

Друга група експертів, відмічаючи низку позитивних ідей проєкту, наприклад, створення Комісії з питань доброчесності та етики, залучення міжнародних експертів, відмічають певну невідповідність мети проєкту його змісту. Так, експерти Центру політико-правових реформ зауважують, що проєктом не передбачена жодна попередня оцінка під кутом зору доброчесності та етики чинного складу ВРП, яка хоча відіграла не менш негативну роль у (не)впровадженні судової реформи, ніж ВККС, яку заплановано оновити, отримала ще додаткові повноваження [16].

Не можна не вказати і Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо презавантаження влади» від 19 вересня 2019 р. [17], спрямований на спрощення порядку прийняття на державну службу та звільнення з неї, підвищення відповідальності державних службовців за досягнення результатів їх діяльності [18] та на впровадження принципів «належного врядування» (демократії, верховенства права, поваги до прав людини і основоположних свобод, відкритості, прозорості, підзвітності, професійності, доброчесності, результативності, ефективності, якості, а також лідерства і соціального партнерства), які закріплені актами Ради Європи, а також гармонізації відповідного національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами [19].

Цей Закон не спрямований безпосередньо на реформування органів судового врядування, але передбачає внесення змін до Закону України «Про державну службу». Так, у ст. 51 з метою встановлення розмірів посадових окладів державні органи, в тому числі Верховний Суд, вищі спеціалізовані суди та Вища рада правосуддя, поділені за рівнями, що викликало негативну реакцію з боку останньої.

Так, у консультативному висновку Вищої ради ще до законопроекту № 1066 «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» [20] наголошується, що «змiнами, закладеними в законопроект, Вища рада правосуддя, яка є конституційним органом нарівні з іншими вищими органами державної влади, діяльність яких визначена Конституцією України, прирівнюється до міністерств та інших державних органів, які є лише складовою виконавчої влади та підконтрольні Кабінету Міністрів України. Законодавець фактично змінює правовий статус Вищої ради правосуддя та знижує її статус порівняно з Верховним Судом та вищими спеціалізованими судами, участь у формуванні яких бере саме Вища рада правосуддя, що не відповідає Конституції України та стандартам Ради Європи».

Нагадаємо, що в Основних принципах щодо незалежності правосуддя, схвалених резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 р., зазначено, що незалежність судових органів гарантується державою і закріплюється в конституції або законах країни. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів і дотримуватися її, а кожна держава-член повинна надавати відповідні засоби, які давали б змогу судовим органам належним чином виконувати свої функції [21].

У своєму Висновку № 1(2001) Консультативна рада європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судової влади та незмінності суддів зазначила, що незалежність судової влади та суддів необхідно забезпечувати внутрішніми національними стандартами якнайвищого рівня, тобто на конституційному рівні.

Один з принципів щодо незалежності правосуддя (свобода слова та асоціацій) ООН передбачає, що «члени судових органів, як і інші громадяни, користуються свободою слова, віровизнання, асоціацій та зборів; однак, керуючись такими правами, судді повинні завжди поводитись таким чином, щоб забезпечити повагу до своєї посади і зберегти неупередженість і незалежність судових органів».

Відповідно до п.п. 12, 13 Великої хартії суддів, затвердженої Консультативною радою європейських суддів (м. Страсбург, 17 листопада 2010 р.), судді мають право бути членами національної асоціації суддів, органу, відповідального за забезпечення незалежності суддів, який буде незалежним від законодавчої та виконавчої влади, наділений широкими компетенціями щодо всіх питань, які стосуються їх статусу, організації, функціонування та репутації судових установ [22].

У Висновку № 10 (2007) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо судової ради (КРЕС використовує цей термін (*Council for the Judiciary*) як загальний для всіх органів, яким довірено захищати незалежність суддів) на службі суспільства зазначено, що судова рада, метою якої є гарантування незалежності судової системи та окремих суддів (п. 8), повинна становити автономний орган судової влади, що уможлиблює здійснення індивідуальними суддями своїх функцій, незалежно від будь-якого контролю з боку виконавчої і законодавчої влади та без неправомірного тиску зсередини судової систе-

ми (п. 12). Відповідно неприпустимо, щоб судова рада обмежувалася іншими органами у своїй автономії визначати власні процедури діяльності та питання, що виносяться на її розгляд [23].

Проаналізуємо фактичні зміни в законодавстві щодо взаємодії органів суддівського врядування та самоврядування із забезпечення принципу незалежності.

Склад Вищої ради правосуддя (ВРП) (двадцять одна особа) формується таким чином: десятьох — обирає з'їзд суддів України, по дві особи призначає Президент України та обирають Верховна Рада України, з'їзд адвокатів України, Всеукраїнська конференція прокурорів, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ; Голова Верховного Суду входить за посадою (ст. 5 Закону України «Про Вищу раду правосуддя»). У цій частині Закон дублює положення ч.ч. 2 та 4 ст. 131 Конституції України.

При цьому ст. 85 Конституції такого повноваження Верховної Ради України не передбачає, сам же порядок обрання членів ВРП та порядок їх звільнення з посиланням на ч. 2 ст. 131 Конституції визначає ст. 208¹ Регламенту Верховної Ради України [24].

Відповідно до п. 20² ч. 1 ст. 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» рішення про звільнення членів Вищої ради правосуддя приймає ВРП, підстави для звільнення визначаються ст. 24 Закону. Остання також передбачає обов'язкові подання та участь у прийнятті рішення щодо звільнення членів ВРП у визначених випадках Комісії з питань доброчесності та етики.

Відповідно до ст. 95 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» призначення на посади членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами конкурсу в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює ВРП. Положення про конкурс, персональний склад конкурсної комісії затверджується і сам конкурс проводиться ВРП (ст.ст. 95, 95¹).

Рішення про звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України також ухвалює ВРП (ч. 2 ст. 96). Треба зазначити, що ст. 96, на відміну від ст. 24 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», передбачає тільки обов'язкове подання, але не участь у прийнятті рішення щодо звільнення членів ВККС у визначених випадках Комісії з питань доброчесності та етики.

Аналогічно відповідно до п. 20¹ ч. 1 ст. 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» ВРП «призначає та звільняє з посад членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України».

Щодо Комісії з питань доброчесності та етики, то її створення, як уже зазначалося, є нововведенням. Відповідно до ст. 28¹ Закону України «Про Вищу раду правосуддя» вона «є колегіальним органом, який діє при Вищій раді правосуддя та утворюється з метою забезпечення прозорості й підзвітності членів Вищої ради правосуддя та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України».

Стаття 127 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначає, що суддівське самоврядування в Україні здійснюється через:

— збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду (а у передбачених цим Законом випадках — апеляційної палати вищого спеціалізованого суду), Пленум Верховного Суду — «зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань» (ст. 128);

— з'їзд суддів України, що є найвищим органом суддівського самоврядування і рішення якого є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування та всіх суддів (ст. 129);

— Раду суддів України, що є вищим органом суддівського самоврядування, обирається з'їздом суддів та діє як виконавчий орган останнього (ст. 133).

Щодо характеру взаємодії, то, по-перше, ВРП для проведення конкурсу на зайняття посади члена ВККС утворює конкурсну комісію, до складу якої входить, окрім трьох осіб з числа міжнародних експертів (...), три особи, обрані Радою суддів України з числа її членів (ст. 95¹ Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Ч. 7 ст. 94 Закону встановлює, що до складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть бути призначені, в т.ч. члени Ради суддів України та Вищої ради правосуддя. У свою чергу, не можуть бути обраними до Ради суддів України судді, які обіймають адміністративні посади в судах або є членами Вищої ради правосуддя чи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ч. 4 ст. 133).

По-друге, до повноважень з'їзду суддів України з питання, що розглядається, згідно з ч. 2 ст. 129 належить:

— заслуховування звітів Ради суддів України про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан організаційного та фінансового забезпечення діяльності судів (п. 1);

— заслуховування інформації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про її діяльність (п. 2);

— обрання членів Вищої ради правосуддя та прийняття рішення про звільнення їх з посади члена Вищої ради правосуддя відповідно до Конституції і законів України (п. 5);

— обрання Ради суддів України (п. 8).

Крім того, забезпечення належних умов діяльності судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, роботи органів суддівського самоврядування відповідно до ст.ст. 134, 151 здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України Державною судовою адміністрацією України, яка підзвітна Вищій раді правосуддя в межах, визначених законом (ч. 2 ст. 151). Положення про Державну судову адміністрацію України затверджуються Вищою радою правосуддя після консультацій з Радою суддів України (ч. 2 ст. 151).

Проведений аналіз дає змогу зробити такі висновки.

Міжнародні та європейські стандарти у сфері судочинства виходять з того, що органи, яким довірено захищати незалежність суддів, повинні становити автономні, незалежні органи судової влади, що забезпечує можливість здійснення індивідуальними суддями своїх функцій, незалежно від будь-якого контролю з боку виконавчої і законодавчої влади та без неправомірного тиску зсередини судової системи.

При загальному призначенні — забезпечення незалежності судової влади та суддів, цільовим призначенням «суддівського врядування» є створення та забезпечення для органів судової влади таких організаційних умов, за яких діяльність суду буде прозорою, правосуддя — справедливим, неупередженим, а судді відповідати високим вимогам професійної підготовки, етики та доброчесності. «Суддівське самоврядування» ж орієнтоване на захист професійних прав суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів.

Проаналізувавши положення оновленого законодавства, можна передбачити, що повноваження Комісії з питань доброчесності та етики передбачені у п.п. 1, 4 ч. 7, п. 1 ч. 8 ст. 28¹ Закону України «Про Вищу раду правосуддя», можуть призвести до втручання в діяльність Вищої ради правосуддя, і таким чином, порушити принцип незалежності діяльності органу.

Список використаних джерел

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої, абзаців першого, другого, четвертого, шостого частини п'ятої статті 141 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та положень пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» (справа про щомісячне довічне грошове утримання суддів у відставці) від 08.06.2016 р. № 4–рп/2016. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 6. С. 97–109.
2. Смокович М. Незалежність судді як складова принципу верховенства права. *Слово Національної школи суддів України*. 2018. № 2 (23). С. 14–25.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7–8. Ст. 50.
5. Куйбіда Р. О. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи. Київ: Атіка, 2004. 288 с.
6. Назаров І. В. Порівняльно-правовий аналіз Вищої ради юстиції України з Вищою радою магістратури Молдови. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2003. Вип. 19. С. 492–496.
7. Штогун С. Г. Судова реформа чи косметичний ремонт системи судової влади? *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2016. № 2 (14). С. 1–13.

8. Енциклопедія державного управління у 8-ми томах / наук. ред. колегія: В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) та ін. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. Том 8: Публічне врядування. 630 с.
9. *Абдулин Р. С.* Судебное управление как структурно-функциональный элемент в системе советского государственного управления. *Genesis: исторические исследования.* 2014. № 3. С. 16–36. URL : <https://bit.ly/2R9Khj1>, <http://doi.org/10.7256/2306-420X.2014.3.11044>.
10. Словник української мови : в 11 т. / редкол. І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 9: С / ред. тому: І. С. Назарова та ін., 1978. 916 с.
11. Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998–2004. Т. 5: П–С. 736 с.
12. *Курганський О. В.* До питання щодо суддівського врядування. *Творчий шлях вченого: до 80-річчя професора В. В. Долежана* / відп. ред. Н. М. Бакаєнова. Одеса : Юридична література, 2018. С. 152–154.
13. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування : Закон України від 16.10.2019 р. № 193–ІХ. *Офіційний вісник України.* 2019. № 88. Ст. 2933.
14. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування». *Верховна Рада України.* URL : <http://bit.ly/2IVWQKv>.
15. *Поліщук А.* Судова влада як «публічний сервіс» (30.10.2019). *Газета «День».* URL : <http://bit.ly/38XMZ1y>.
16. Висновок Центру політико-правових реформ на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» (05.09.2019). *Центр політико-правових реформ (ЦППР).* URL : <http://bit.ly/33rUXid>.
17. Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади : Закон України від 19.09.2019 р. № 117–ІХ. *Відомості Верховної Ради.* 2019. № 43. Ст. 250.
18. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади». *Верховна Рада України.* URL : <http://bit.ly/2IVWQKv>.
19. Висновок Головного науково-експертного управління на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» (реєстр. № 1066 від 29.08.2019 р.). *Верховна Рада України.* URL : <http://bit.ly/2IVWQKv>.
20. Про надання консультативного висновку до законопроекту № 1066 : рішення Вищої ради правосуддя від 17.09.2019 р. № 2496/0/15-19. *Вища рада правосуддя.* URL : <http://bit.ly/2xRRxK5>.
21. Основні принципи незалежності судових органів (Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства.* Київ, 2015. С. 19–23.
22. Велика хартія суддів. Консультативна рада європейських суддів. Основні положення принципи (прийнята у Страсбурзі, 17 листопада 2010 р. КРЄС (2010)). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства.* Київ, 2015. С. 67–69.

23. Висновок № 10(2007) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо судової ради на службі суспільства. *Судова влада України*. URL : <http://bit.ly/3a4nPzq>.
24. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14–15, № 16–17. Ст. 133.

Надійшла до редакції 14.12.2019

Oleksandr BOROVYTSKYI

7th Administrative Court of Appeal

Judicial Governance and Judicial Self-Governance as a Guarantee of Judicial Independence

The article deals with issues of judicial governance and judicial self-governance as a guarantee of the independence of the judiciary, examines their general and purpose, points out their distinction not only at the terminology but also at the functional level.

The provisions of the updated legislation on the organizational forms and activities of judicial governance and judicial self-governance bodies, their interaction in terms of ensuring the principle of independence of the judiciary are analyzed. In this context, issues related to such bodies of judicial governance as the High Council of Justice, the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine and bodies of judicial self-governance are considered.

Based on the analysis, it was concluded that the bodies entrusted with protecting the independence of judges should be autonomous, independent judicial authorities, which provides for the possibility of individual judges exercising their functions regardless of any control by the executive and legislative branches and without undue pressure from within the judicial system, which is the source of International and European standards in the field of justice.

It is determined that in the general purpose — ensuring the independence of the judiciary and judges, the purpose of the «judicial governance» is to create and provide for the organs of the judiciary such organizational conditions under which the activity of the court will be transparent, justice — fair, impartial, and judges to meet high requirements training, ethics and integrity. «Judicial self-governance» is also focused on protecting the professional rights of judges and resolving issues of internal court activity.

Based on the analysis of the provisions of the updated legislation, it is foreseen that some powers of the Integrity and Ethics Commission may interfere with the activities of the High Council of Justice and thus violate the principle of independence of the body.

Keywords: *judiciary, judge, judiciary independence, judicial governance, judicial self-governance, High Council of Justice.*